

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 187/2018-57

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti spoločnosti Petit Press, a. s., Lazaretská 12, Bratislava, IČO 35 790 253, zastúpenej advokátskou kanceláriou PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA spol. s r. o., Masarykova 13, Prešov, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Patrik Palša, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9 Co 141/2016 z 23. februára 2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti spoločnosti Petit Press, a. s., n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Stav konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 187/2018-12 z 12. apríla 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., Lazaretská 12, Bratislava, IČO 35 790 253 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 141/2016 z 23. februára 2017.

2. Uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 187/2018-12 z 12. apríla 2018 bolo prijaté senátom ústavného súdu v zložení: predseda senátu Lajos Mészáros (sudca spravodajca), sudkyňa Jana Laššáková a sudca Sergej Kohut. Sudcom Lajosovi Mészárosovi (ako sudcovi spravodajcovi, ktorému bola vec pôvodne pridelená náhodným výberom) a Sergejovi Kohutovi skončilo 16. februára 2019 funkčné obdobie. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola predmetná vec prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi Liborovi Duřovi a v zmysle čl. II bodov 3 a 5 rozvrhu práce bola prerokovaná vo IV. senáte ústavného súdu v zložení: predseda senátu Miroslav Duriš a sudcovia Ladislav Dudiš a Libor Duřa (sudca spravodajca).

II.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnosťná argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka bola žalovanou stranou v spore vedenom na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“), ktorý rozsudkom č. k. 11 C 14/2009-131 z 18. septembra 2013 rozhodol tak, že konanie v časti o povinnosti zverejniť v denníku Košický Korzár vyhlásenie o nepravdivosti skutočností uvádzaných v denníku Košický Korzár zo 14. novembra 2008 v článku označenom ako „Učiteľka: Dajte jed ochutnať vnúčatám!“ na s. 1 a 2 v tej časti, že tromi trojročnými chlapcami nájdená nástraha 4. novembra 2008 v areáli materskej školy na [REDAKOVANÉ], požitie ktorej sa nepreukázalo, nebola položená pracovníkmi deratizačnej obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], ako aj o ospravedlnenie zastavil a návrh v časti o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 20 000 € zamietol. Krajský súd uznesením č. k. 3 Co 584/2013-165 z 24. apríla 2014 rozsudok okresného súdu č. k. 11 C 14/2009-131 z 18. septembra 2013 vo výroku, ktorým bol návrh o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 20 000 € zamietnutý, a vo výroku o trovách konania zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Následne okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 11 C 14/2009-269 z 9. februára 2016 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) tak, že zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu v sume 15 000 € a v prevyšujúcej časti návrh žalobcu zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku. Na základe odvolania podaného sťažovateľkou rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 9 Co 141/2016 z 23. februára 2017 tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu vo vyhovujúcom výroku, ktorým bola uložená povinnosť sťažovateľke zaplatiť žalobcovi sumu 15 000 € a uložil sťažovateľke povinnosť nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v celom rozsahu.

4. Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť z dôvodu, že už uvedené „... právoplatné rozhodnutia všeobecných súdov sú nezákonné a porušujú naše základné práva a slobody vyplývajúce z platného právneho poriadku SR a z Ústavy Slovenskej republiky.“. Sťažovateľka argumentuje tým, že „... [p]redmetné konanie či už pred súdom prvej inštancie po zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu i pred odvolacím súdom nebolo vedené v súlade s procesnoprávnymi predpismi, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil

strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zo strany odvolacieho súdu zjavne nedošlo k poskytnutiu náležitej súdnej ochrany a zároveň z jeho strany išlo neprimeraný a teda neprípustný zásah do slobody prejavu. Právne závery, na ktorých je súdne rozhodnutie založené, z hľadiska konkrétnych okolností posudzovanej veci, neprimerane, resp. nedôvodne preferuje právo žalobcu, pričom rozhodnutie nie je ani náležite skutkovo a právne odôvodnené ústavne akceptovateľným spôsobom.“. Sťažovateľka uvádza, že okresný súd bol viazaný už skorším zrušujúcim uznesením krajského súdu z 28. apríla 2014, v ktorom uviedol, že „Podstatou sporu v danom prípade je konflikt medzi ústavou zaručeným právom na slobodu prejavu, právom na informácie a ich šírenie podľa čl. 26 Ústavy SR a právom na ochranu osobnosti podľa článku 19 Ústavy SR...“.

5. Sťažovateľka ďalej uvádza, že už v priebehu konania pred súdom prvej inštancie a následne v odvolacom konaní pred krajským súdom poukazovala na skutočnosť, že okresný súd konal a najmä rozsudkom rozhodol nad rámec petitu žaloby, keď „... [p]odľa súdneho spisu a obsahu žaloby, resp. aj upravenej žaloby, žalobca neodvodzoval svoj žalobný nárok z článku uverejneného dňa 12.11.2008. Napriek tomu súd prvej inštancie podľa odôvodnenia rozsudku rozhodol aj na základe tohto článku...“.

6. Podľa sťažovateľky krajský súd nezjednal nápravu, a to aj napriek tomu, že okresný súd «... zjavne konal a rozhodol nad rámec žaloby, nad rámec petitu žaloby, keďže podľa petitu žaloby nebol článok zo dňa 12.11.2008 ani predmetom „záujmu“ žalobcu a teda toho čoho sa žalobca domáhal.». Sťažovateľka namieta, že sa odvolací súd „... zjavne riadne nezaoberal odvolacími námietkami odvolateľa.“. V rámci sťažnostnej argumentácie sťažovateľka uvádza okrem iného aj to, že krajský súd nerešpektoval § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Podľa sťažovateľky „... [s]úd žalobe vyhovel, aj keď žalobca preukázateľne neunesol dôkazné bremeno tvrdenia spôsobilosti zásahu a najmä tvrdenie nejakých následkov, ktoré by boli spôsobilé v priamej príčinnej súvislosti neoprávnene zasiahnuť do dobrej povesti právnickej osoby.“. Záver okresného súdu, že „[č]itatelia denníka Korzár uverejnené články vnímali ako ohrozenie života a zdravia.“, považuje sťažovateľka za nemajúci oporu v žiadnej časti vykonaného dokazovania.

Rozhodnutie súdu o náhrade za nemajetkovú ujmu v sume 15 000 € považuje sťažovateľka za nesprávne a nezákonné z hľadiska vecného, ale i procesného. Sťažovateľka poukazuje aj na to, že súd v žiadnej časti odôvodnenia rozsudku neuviedol, na základe čoho dospel k záveru o nepravdivosti informácií uverejnených v článku zo 14. novembra 2008, keďže článok je podľa jej názoru „... pravdivým informovaním o tom, čo na stretnutí skutočne a preukázateľne odznelo, prípadne aj z úst a za účasti konateľ'a žalobcu.“.

7. Pre úplnosť sťažovateľka dodáva, že o danom prípade informovali aj iné médiá – televízne stanice a denníky, čo v žalobe a na pojednávaní pred súdom uviedol aj samotný žalobca. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti dôvodí sťažovateľka aj tým, že „[v]šeobecné súdy dostatočne nevzali pri rozhodovaní o veci náležitý zreteľ na ústavnoprávny aspekt tejto veci, t. j. na stret základných práv a to práva žalobkyne na dobrú povesť právnickej osoby, právo žalovanej (sťažovateľ'a) ma slobodu prejavu, ako aj právo občanov na obdržanie informácií týkajúcich sa verejného záujmu, či právo sťažovateľ'a vlastniť majetok.“, a považuje súdny zásah do slobody prejavu takýmto spôsobom „...v tomto prípade za neprípustný zo zákona a je v rozpore s právami garantovanými Ústavou SR.“.

8. Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné práva obchodnej spoločnosti Petit Press, a.s. Bratislava, IČO: 35 790 253, podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 os. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tiež jej právo podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn.: 9Co/141/2016 zo dňa 23.02. 2017 porušené boli.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn.: 9Co/141/2016 zo dňa 23.02. 2017 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť trovy konania obchodnej spoločnosti Petit Press, a.s. Bratislava, na účet splnomocneného zástupcu sťažovateľ'a, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

III.

Vyjadrenie krajského súdu, replika sťažovateľky, vyjadrenie dotknutej osoby

9. Predseda krajského súdu sa po oboznámení s obsahom ústavnej sťažnosti, uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 187/2018-12 a obsahom zberného spisu krajského súdu sp. zn. 9 Co 141/2016 vyjadril podaním sp. zn. 1 SprV 543/2018 z 24. mája 2018, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 29. mája 2018, v ktorom v jeho relevantnej časti uviedol:

«V ústavnej sťažnosti sťažovateľka opakuje dôvody, ktoré už uvádzala v konaní pred okresným súdom, s ktorými sa okresný súd podrobne vypořádaval v dôvodoch svojho rozhodnutia. Zdôvodnenie, ktoré sťažovateľka opätovne opisuje v ústavnej sťažnosti sa vypořádaval aj odvolací súd v dôvodoch svojho rozsudku zo dňa 23.02.2017, č. k. 9 Co 141/2016-326. Odvolací súd sa stotožnil nielen so skutkovými ale aj právnymi závermi okresného súdu a v podrobnostiach na tieto odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Neopodstatnené sú úvahy sťažovateľky o tom, že „všeobecné“ súdy dostatočne nevzali pri rozhodovaní o veci náležitý zreteľ na ústavnoprávny aspekt tejto veci, t. j. na stret základných práv a to práva žalobkyne na dobrú povest' právnickej osoby, právo žalovanej (sťažovateľky) na slobodu prejavu, ako aj právo občanov na obdržanie informácií týkajúcich sa verejného záujmu, či právo sťažovateľky vlastníť majetok. O opaku svedčia dôvody nielen rozhodnutia okresného súdu ale aj odvolacieho súdu. Nepravdivé sú tvrdenia sťažovateľky, že súdy „zreteľne“ neuviedli na základe čoho konštatovali, že informácie sú nepravdivé. Upriamujeme pozornosť na odôvodnenie citovaných súdnych rozhodnutí. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že rozhodnutie krajského súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Dovoľíme si konštatovať, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. O porušenie tohto práva sťažovateľky ale v predmetnom súdnom rozhodnutí nejde.»

10. Predseda krajského súdu v ďalšom poukazuje na to, čo je obsahom práva na spravodlivé konanie, ako aj na to, že čl. 10 dohovoru negarantuje úplne neobmedzenú slobodu prejavu, hoci aj pokiaľ ide o vzťah mediálneho pokrytia záležitosti vážneho

verejného záujmu. Vo vyjadrení krajského súdu sa ďalej zdôrazňuje, že «[v] danom prípade z obsahu rozsudkov oboch súdnych inštancií nepochybne vyplýva a je jasné, že tieto sa úplne vyčerpávajúcym spôsobom zhostili povinnosti zistiť skutkový stav veci, vec správne právne posúdiť, a svoje rozhodnutia aj zrozumiteľne a vyčerpávajúcym spôsobom vysvetliť a zdôvodniť... Ohľadom ďalších výhrad zo strany sťažovateľky napr., že súdy neskúmali, či má „sťažovateľka“ (správne malo byť žalobca) naozaj dobrú povesť, poukazujeme na podrobné a presvedčivé dôvody v rozsudku Okresného súdu Košice I zo dňa 09.02.2016, č. k. 11C 14/2009-269 a rozsudku Krajského súdu v Košiciach...». Pre objektívne posúdenie ústavnej sťažnosti odporučil predseda krajského súdu zabezpečiť na nahliadnutie spis okresného súdu sp. zn. 11 C 14/2009. Keďže podľa predsedu krajského súdu sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza v podstate tie isté dôvody ako v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, krajský súd netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Z uvedených dôvodov krajský súd navrhuje ústavnú sťažnosť odmietnuť.

11. K vyjadreniu krajského súdu zaujala stanovisko sťažovateľka svojou replikou zo 4. júna 2018, ktorá bola doručená ústavnému súdu 6. júna 2018. Sťažovateľka uviedla, že „[v]o vzťahu k výzve týkajúcej sa zaujatia stanoviska k predmetnému vyjadreniu Krajského súdu v Košiciach zo dňa 24.05.2018 si dovoľujeme s poukazom na jeho obsah plne odkázať na dôvody uvedené v Sťažnosti zo dňa 19.05.2017.“. Sťažovateľka súhlasila s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

12. Zúčastnená osoba sa vyjadrila k ústavnej sťažnosti vyjadrením doručeným ústavnému súdu 7. decembra 2018. [REDACTED] v prvom rade poukázala na dovolacie konanie vedené na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 4 Cdo 135/2018 (predtým pod sp. zn. 4 Cdo 206/2017), v dôsledku čoho namieta neprípustnosť ústavnej sťažnosti, pretože sťažovateľka nevyužila pred podaním ústavnej sťažnosti všetky prostriedky právnej ochrany, ktoré jej zákon poskytuje. V ďalšej časti svojho stanoviska sa zúčastnená osoba vyjadruje ku skutkovým okolnostiam a k právnej stránke predmetnej veci, pričom odkazuje na svoje písomné podania a vyjadrenia v konaniach predchádzajúcich ústavnej sťažnosti a na všetky zrealizované ústne prednesy v predmetných konaniach.

13. Zúčastnená osoba považuje rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu za presvedčivé, keďže sa v nich súdy dostatočne a podrobne vysporiadali s tými istými dôvodmi, ktorými odôvodňuje sťažovateľka svoju ústavnú sťažnosť. Poukazuje aj na to, že rovnakú argumentáciu prezentuje sťažovateľka aj vo svojom dovolaní. V rámci svojej argumentácie zúčastnená osoba argumentuje aj poukazom na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu, a to nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 15/1998 z 11. marca 1999 a nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 3/2001 z 20. decembra 2001, z ktorých vyplýva, že aj právnické osoby požívajú ústavnoprávnu ochranu, pričom nemožno ochranu slobody prejavu a práva na informácie garantovať neobmedzene, pretože aplikácia a realizácia týchto práv so sebou neprináša len práva a výhody pre nositeľa, ale aj zodpovednosť a povinnosti v súvislosti s výkonom týchto ústavou garantovaných práv nad prípustnú mieru.

14. Zúčastnená osoba ďalej uvádza:

«V kontexte uvedeného možno poukázať aj na rozhodnutie Nemeckého Spolkového ústavného súdu vo veci Carolina von Hannover v. Nemecko (rozsudok zo dňa 24.6.2004, sťažnosť č. 59320/00), v ktorom uviedol nasledovné: „Pre porušenie práva na ochranu osobnosti novinovým článkom nie je rozhodujúce, či všetci alebo značná časť čitateľov alebo vôbec priemerný čitateľ novin môže dotknutú osobu identifikovať. Toto právo je dotknuté už vtedy, ak sa informácie porušujúce právo na ochranu osobnosti prostredníctvom média dostane k takým čitateľom, ktorí sú schopní dotknutú osobu na základe svojich vedomostí identifikovať...“» V tejto súvislosti treba podotknúť, že citovaný rozsudok nie je rozsudkom Spolkového ústavného súdu Nemecka, ale ide o rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva. V závere svojho vyjadrenia navrhuje zúčastnená osoba ústavnej sťažnosti nevyhovieť v celom rozsahu.

15. K predmetnej veci sa ešte vyjadrila zúčastnená osoba aj prostredníctvom svojho konateľa. Vyjadrenie bolo ústavnému súdu doručené 7. decembra 2018, teda v rovnaký deň, ako jej vyjadrenie spísané a podané jej advokátom. Toto vyjadrenie opisuje skutkový stav danej kauzy.

16. Ústavný súd si od najvyššieho súdu vyžiadal informáciu o priebehu dovolacieho konania a zistil, že najvyšší súd v predmetnej veci konal v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 135/2018 a vo veci rozhodol uznesením sp. zn. 4 Cdo 135/2018 z 26. februára 2019.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

17. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

18. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

20. Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

21. Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

22. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

23. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

24. Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

V.

Právne posúdenie ústavnej sťažnosti

25. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv sťažovateľky rozsudkom krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu.

26. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany

základných práv a slobôd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (III. ÚS 149/04, I. ÚS 480/2013, II. ÚS 544/2017)]. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

27. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka, ktorá je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpená advokátskou kanceláriou, ústavnou sťažnosťou napáda rozsudok krajského súdu, ktorý navrhla preskúmať aj mimoriadnym opravným prostriedkom – dovolaním, v ktorom rovnako ako v ústavnej sťažnosti žiada zrušiť napadnuté rozhodnutie. Sťažovateľka teda využila jej dostupný a účinný prostriedok nápravy pred (dovolacím) najvyšším súdom (*mutatis mutandis* I. ÚS 104/02), a preto riešenie ňou tvrdených väd napadnutého rozhodnutia krajského súdu (a konania, ktoré mu predchádzalo) tkvie v rozhodnutí najvyššieho súdu, ktorého prednostná právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie krajského súdu vylučuje právomoc ústavného súdu v tejto veci.

28. Sťažovateľka využila dovolanie, ktoré považovala za účinný zákonný prostriedok nápravy, ktorý je potenciálne spôsobilý privodiť jej zmenu jeho právneho postavenia a zároveň jej ponúka šancu na úspech v konaní. Privodenie zmeny sťažovateľky je determinované tým, že orgán verejnej moci, ktorý rozhoduje o prostriedku, má právomoc rozhodnutie či iný zásah do práva alebo slobody zrušiť alebo zmeniť a zároveň odstrániť protiústavný alebo protizákonný stav. Rozhodnutie tohto orgánu musí byť záväzné pre porušovateľa. Rozumná šanca na úspech je merateľná empirickými ukazovateľmi v podobe stabilnej rozhodovacej činnosti orgánu verejnej moci, ktorý musí brať ľudské práva a slobody vážne a nielen ich „pro forma“ prerokovávať a rozhodovať o nich.

29. Ak bola sťažovateľka v dovolacom konaní neúspešná (bod 16) a zároveň presvedčená, že rozhodnutie dovolacieho súdu je ústavne neudržateľné, mala možnosť podať proti rozhodnutiu dovolacieho súdu v zákonnej lehote ústavnú sťažnosť. Táto okolnosť zároveň vo vzťahu k ústavnej sťažnosti podanej proti rozhodnutiu krajského súdu (s výnimkou popísanou v bode 30.1) vyvoláva účinky podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (ktorým sa spravuje aktuálny priebeh konania), a to v súlade s čl. 127 ods. 1 ústavy (o ochrane dotknutých práv vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu rozhoduje dovolací, teda najvyšší súd).

30. Ústavná sťažnosť, ktorú podala sťažovateľka proti rozsudku krajského súdu, za súbežne podaného dovolania, teda vytvára procesnú situáciu, ktorá vylučuje právomoc ústavného súdu o nej rozhodnúť.

30.1 Keďže v označenej veci ústavný súd identifikoval rovnorodý (obsahovo aj formulačne sa prekrývajúci) rozsah sťažnostnej argumentácie sťažovateľky v porovnaní s jej argumentáciou uplatnenou v dovolacom konaní, zastáva názor, že daná procesná situácia vylučuje aj jeho prípadný postup podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde umožňujúci mu preskúmať rozhodnutie, ktoré bolo napadnuté mimoriadnym opravným prostriedkom. Inými slovami povedané, absencia procesnej, skutkovej alebo právnej vady v postupe odvolacieho súdu, ktorú sťažovateľka neuplatnila už v rámci dovolacieho konania (a ani sama netvrdí, že nemohla uplatniť) vylučuje možnosť ústavného súdu postupom podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde preskúmať ústavnú sťažnosť podanú proti rozhodnutiu, ktoré bolo napadnuté mimoriadnym opravným prostriedkom (dovolaním) v prevyšujúcom (nad rámec dovolacieho konania) rozsahu. V rozsahu námietok uplatnených v dovolacom konaní potom možno prostredníctvom ústavnej sťažnosti preskúmať ústavnú udržateľnosť rozhodnutia dovolacieho súdu (bod 29), a to vrátane rozhodnutia o odmietnutí dovolania pre jeho obsah nespĺňajúci zákonné podmienky prípustnosti dovolania alebo pre nesúlad so zákonom pri vymedzení dôvodov dovolania).

31. Vzhľadom na skutočnosť uvedenú v predchádzajúcom bode (z obsahu ústavnej sťažnosti a ani z ostatných podaní sťažovateľky doručených ústavnému súdu nevyplýva tvrdenie, podľa ktorého sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom uplatnila ústavnoprávne relevantnú vadu, ktorú zároveň nemohla uplatniť v konaní o dovolaní podanom proti rozhodnutiu odvolacieho súdu), ako aj z ostatných skutočností uvedených v bodoch 28 a 29 ústavný súd s poukazom na princíp subsidiarity dospel k záveru o absencii svojej právomoci na prerokovanie ústavnej sťažnosti sťažovateľky podanej proti napadnutému rozsudku krajského súdu, a preto jej nevyhovel. To platí bez ohľadu na skoršie prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, keďže jej odmietnutie (bez ohľadu na jeho dôvod) pri predbežnom prerokovaní návrhu nie je [ani v procesnom režime rozhodnutia uvedeného v bode 1 nebolo (§ 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov)] obligatórne. Taký dôvod sa teda môže uplatniť aj pri až následnom prerokovaní ústavnej sťažnosti.

VI.

Záver

32. Ústavný súd uzatvára, že rozhodnutím o ústavnej sťažnosti, ktorým by argumenty sťažovateľky vecne preskúmal, by zároveň vytvoril ústavne neakceptovateľný stav, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (m. m. II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014). Išlo by o taký stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo aj negatívne (a len veľmi ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (m. m. II. ÚS 294/2018). Zjednodušene povedané, to isté rozhodnutie nie je možné („pre istotu“ alebo z iných dôvodov) atakovať súbežne v dvoch rôznych konaniach o opravnom prostriedku, resp. prostriedku nápravy (prostriedku na ochranu dotknutého práva), medzi ktorými je ustanovený vzťah subsidiarity, ale (v súlade s týmto princípom) len postupne, postupom charakterizovaným v časti V tohto odôvodnenia.

33. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júla 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu